

Komunikat prasowy

W dniach 29-30 maja 2001 roku odbyło się posiedzenie Rady Polityki Pieniężnej. Rada zapoznała się z materiałami przygotowanymi przez Zarząd i departamenty NBP oraz materiałami informacyjnymi i analitycznymi GUS, Ministerstwa Finansów, MFW, instytutów badawczych oraz banków komercyjnych. Na tej podstawie, przed przejściem do części decyzyjnej posiedzenia, Rada omówiła kształtowanie się procesów inflacyjnych, podaży pieniądza, kredytu i stóp procentowych; uwarunkowania zewnętrzne oraz tendencje w sferze realnej gospodarki, a także sytuację w sektorze finansów publicznych.

I. Procesy inflacyjne

1. W kwietniu br. wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w stosunku do poprzedniego miesiąca wyniósł 0,8% (wobec 0,5% w marcu br. i 0,4% w kwietniu 2000 r.). Wzrost cen wynikał przede wszystkim ze znacznego (o 1,5% w porównaniu z marcem br.) wzrostu cen żywności (wobec 0,5% w marcu br. i 0,8% w kwietniu 2000 r.). W dalszym ciągu czynnikiem ograniczającym wzrost wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych były ceny paliw, które, według GUS, w porównaniu do marca br. nie uległy zmianie. Tym samym wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI) w ujęciu dwunastomiesięcznym wzrósł do poziomu 6,6% z 6,2% w marcu br.
2. W kwietniu 2001 r. większość wskaźników inflacji bazowej w ujęciu rocznym wzrosła w porównaniu do marca br. i ukształtowała się na poziomie 6,6%-7,2%. Jedynie wartość wskaźnika liczonego jako tzw. średnia obciąża nie uległa zmianie (6,8%). Większość miar inflacji bazowej ukształtowała się powyżej wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych, tylko wskaźnik inflacji bazowej po wyłączeniu cen kontrolowanych miał wartość równą dwunastomiesięcznemu wskaźnikowi CPI. W kwietniu wzrost miar inflacji bazowej był wolniejszy niż wzrost wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych.
3. W kwietniu 2001 r. ceny produkcji sprzedanej przemysłu w porównaniu z poprzednim miesiącem wzrosły o 0,2% (tak samo jak w marcu br.), a wskaźnik wzrostu cen produkcji sprzedanej przemysłu (PPI) w ujęciu dwunastomiesięcznym obniżył się do 3,4% z 3,8% w marcu br. Relatywnie niski wzrost PPI w ujęciu dwunastomiesięcznym wynikał z niskiej dynamiki cen w sekcji przetwórstwo przemysłowe (wzrost cen o 1,5% od końca kwietnia ubiegłego roku). Większość działów zakwalifikowanych do tej sekcji funkcjonowała w warunkach konkurencji rynkowej. W sekcjach tworzących przemysł, w których działają ograniczone mechanizmy rynkowe, wzrost cen był znacznie wyższy. Dotyczyło to zwłaszcza sekcji związanej z wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz i wodę (wzrost cen w ujęciu dwunastomiesięcznym o 13,0%).
4. W maju br. kolejny raz spadły oczekiwania inflacyjne osób prywatnych (oczekiwana stopa inflacji w ujęciu dwunastomiesięcznym w analogicznym miesiącu przyszłego roku wynosi obecnie 6% wobec 6,5% przed miesiącem). Należy pamiętać, że oczekiwania osób prywatnych mają charakter inercyjny, to znaczy są formułowane przede wszystkim w oparciu o najnowsze dostępne dane na temat inflacji. W niewielkim stopniu wzrosły natomiast oczekiwania inflacyjne banków, zarówno na kwiecień 2002, jak i na grudzień br. Oczekiwana przez banki stopa inflacji w ujęciu dwunastomiesięcznym na koniec grudnia 2001 roku kształtuje się nieznacznie poniżej dolnej granicy tegorocznego celu inflacyjnego.

W opinii Rady kwietniowy wzrost wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych nie wskazuje na początek trwałego wzrostowego trendu inflacji.

II. Podaż pieniądza, kredyty, stopy procentowe

1. Nominalne roczne tempo wzrostu podaży pieniądza (M2) w kwietniu br. wyniosło 14,0%, co oznacza, że nadal utrzymuje się na stabilnym poziomie obserwowanym od sierpnia 2000 r. (14-15%). Realne tempo wzrostu podaży pieniądza spadło w porównaniu z marcem br. (do 6,9%), jednakże nadal jest zdecydowanie wyższe niż w drugiej połowie roku 2000.
2. Utrzymuje się wysokie tempo przyrostu depozytów złotych osób prywatnych (w kwietniu br. wzrosły o 21,4% w ujęciu dwunastomiesięcznym wobec 16,6% w kwietniu 2000 r.). Jednakże od stycznia br. obserwowane jest powolne obniżanie się dynamiki depozytów złotych osób prywatnych w ujęciu rocznym.
3. Równocześnie, w dalszym ciągu następuje spadek dynamiki akcji kredytowej. Przyrost kredytów ogółem wyniósł w skali roku 12,6% (wobec 14,6% w marcu 2001

i 24,4% w kwietniu ubiegłego roku. Tempo przyrostu kredytów dla osób prywatnych spadło do ok. 25% w ujęciu rocznym z 25,7% w marcu br. i 49,8% w kwietniu 2000 r., a dla podmiotów gospodarczych - do poziomu 9,4% (w porównaniu z 11,7% w ubiegłym miesiącu i 19,1% w kwietniu 2000 r.).

4. W kwietniu br. banki kontynuowały zmiany oprocentowania wywołane dwukrotnymi decyzjami Rady Polityki Pieniężnej o obniżeniu podstawowych stóp procentowych NBP. Od stycznia br. średnie oprocentowanie:
 - o depozytów złotych osób prywatnych spadło o 2 pkt. proc. (do 12,4% w kwietniu)
 - o depozytów złotych podmiotów gospodarczych obniżyło się o 1,2 pkt. proc. (do 12,9%)
 - o kredytów złotych dla osób prywatnych uległo obniżeniu o 0,9 pkt. proc. (do 22%)
 - o kredytów złotych dla podmiotów gospodarczych spadło o 1,5 pkt. proc. (do 19,5%).

Utrzymują się w miarę korzystne - dla kształtowania się cen w przyszłości - tendencje w zakresie zjawisk monetarnych.

III. Uwarunkowania zewnętrzne.

1. Najnowsze dane wskazują na osłabienie perspektyw wzrostu gospodarczego w Stanach Zjednoczonych. Niższy od prognozowanego był wzrost PKB w I kwartale br. (wzrost o 1,3% zamiast przewidywanych jeszcze w końcu kwietnia br. 2,0%). Nastąpił spadek produkcji przemysłowej w I kwartale br. o 5,6% (w skali roku). Prognozy wskazują, że w II kwartale będzie ona o 2% niższa niż w roku ubiegłym. Pogorszyła się również sytuacja na rynku pracy (w kwietniu stopa bezrobocia wzrosła ponownie do 4,5% wobec 4,3% w marcu).

Do zjawisk pozytywnych należy zaliczyć głównie kwietniowe przyspieszenie obrotów w handlu detalicznym, co może oznaczać, że pomimo największego od 1973 r. 12-miesięcznego spadku indeksów giełdy amerykańskiej w br. wielkość wydatków konsumpcyjnych nie została ograniczona.

2. Prognozy wskazują, że wzrost gospodarczy w strefie euro (a przede wszystkim w Niemczech) będzie niższy niż wcześniej oczekiwano. Obecnie przewiduje się, że Produkt Krajowy Brutto w strefie euro wzrośnie w 2001 roku o 2,2% wobec prognozowanych przed miesiącem 2,4%. Prawdopodobne jest ograniczenie popytu na produkty importowane w Niemczech, co może wyrzucić negatywny wpływ na możliwości wzrostu polskiego eksportu.
3. Pogorszyły się prognozy analityków dotyczące wzrostu gospodarki Rosji. Od III kwartału 2000 r. obniżyło się tempo wzrostu produkcji przemysłowej. Ocenia się, że wzrost PKB osiągnie w br. tempo ok.3% (wobec 7,3% w 2000 r.)
4. Od połowy marca 2001 r. na rynkach światowych obserwowane jest zjawisko systematycznego zwiększania dynamiki cen benzyny w porównaniu z ropą w wyniku znacznego wzrostu popytu na benzynę w Stanach Zjednoczonych. Dodatkowe zwiększenie popytu na benzynę w USA (związane z sezonem urlopowym) może wywołać dalszy wzrost światowych cen benzyny. Lekko wzrośnie też prawdopodobnie popyt na ropę naftową, jednakże nie powinno to spowodować znaczącego wzrostu jej ceny.
5. Biorąc pod uwagę mechanizm tworzenia cen w polskich rafineriach, oparty prawie wyłącznie o cenę benzyny importowanej, należy spodziewać się w miesiącach letnich systematycznego, nieuzasadnionego zmianami cen ropy naftowej wzrostu cen benzyny. Może to negatywnie wpłynąć na kształtowanie się inflacji, bo dotychczas ceny paliw były głównym czynnikiem ograniczającym wzrost wskaźnika CPI.

W ostatnim okresie nastąpiło pogorszenie perspektyw wzrostu gospodarczego w Stanach Zjednoczonych oraz w strefie euro, co może negatywnie wpłynąć na możliwości wzrostu polskiego eksportu.

Co do kształtowania się cen zewnętrznych, najnowsze prognozy wskazują, że w przeciwieństwie do roku 1999 i 2000 ceny na rynkach światowych nie stanowią raczej zagrożenia dla realizacji celu inflacyjnego.

IV. Produkcja, popyt krajowy, rynek pracy

1. W kwietniu br. produkcja sprzedana przemysłu była o 3,6% wyższa niż w kwietniu 2000 r.
2. W I kwartale br. pogorszyły się wyniki finansowe przedsiębiorstw w porównaniu z analogicznym okresem roku 2000. Wynik finansowy netto, który przed rokiem wynosił 1,5 mld zł, w I kwartale br. wyniósł minus 15,8 mln zł.
3. Stopa bezrobocia w kwietniu br. spadła w porównaniu z marcem o 0,1 pkt. proc. tj. do 15,8%, a liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 20,7 tys. osób. Jednym z powodów zmniejszenia liczby bezrobotnych był wzrost liczby zatrudnionych do prac sezonowych (w marcu 8,8 tys., w kwietniu 12,5 tys. osób). Zatrudnienie do prac sezonowych może jeszcze wzrosnąć w maju i czerwcu.
4. Mniej korzystnie kształtują się dane dotyczące zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw. W kwietniu br. przeciętne zatrudnienie spadło w porównaniu z marcem o 0,3%, a w porównaniu z kwietniem 2000 r. o 2,7%. W okresie styczeń-kwiecień br. spadek zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw wyniósł 2,4% w porównaniu z analogicznym okresem ub.r.
5. Dalszemu osłabieniu uległo tempo wzrostu wynagrodzeń. Przeciętne wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w kwietniu br. w porównaniu z marcem wzrosły nominalnie o 1,2%, a realnie o 0,4%, podczas gdy przed rokiem odpowiednio o 3,8% i o 3,4%.

Zarówno dynamika produkcji, jak i struktura popytu nie stwarzają zagrożeń inflacyjnych. Również sytuacja na rynku pracy ogranicza presję na wzrost wynagrodzeń, co zmniejsza presję inflacyjną związaną z wzrostem kosztów produkcji, jak i wzrostem wydatków. W dalszym ciągu utrzymuje się jednak możliwość przyspieszenia wzrostu popytu konsumpcyjnego w wyniku wypłat z tytułu rekompensat oraz odszkodowań za pracę przymusową w III Rzeszy.

Rada wielokrotnie wskazywała, że w obecnej sytuacji demograficznej i przy rosnących problemach rynku pracy, konieczne jest podjęcie zdecydowanych działań w zakresie polityki fiskalnej (obniżenie fiskalnych obciążeń kosztów pracy, np. poprzez obniżenie podatku dochodowego od osób fizycznych oraz różnego typu składek), jak i strukturalnej (reforma rynku pracy, usunięcie barier administracyjnych dla podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej). Brak tych działań doprowadzi do wzrostu bezrobocia.

V. Sytuacja w sektorze finansów publicznych

1. W kwietniu br. deficyt zwiększył się o 3,4 mld zł w porównaniu z marcem br. Po czterech miesiącach deficyt budżetu wyniósł 18,4 mld zł (89,7% planu rocznego).
2. W kwietniu br. z prywatyzacji uzyskano ok. 0,2 mld zł, a od początku br. przychody z prywatyzacji wyniosły 1,3 mld zł, tj. 7,2% przewidywanej wielkości rocznej.
3. Istnieje ryzyko, że stopień restrykcyjności polityki fiskalnej w br. może być niższy od założonego w ustawie budżetowej.
4. Wszelkie decyzje Sejmu zwiększające wydatki państwa na konkretne zadania, niezależnie od ich uzasadnienia, (np. zwiększenie części podatków przekazywanych do Kas Chorych, przeznaczenie znacznej kwoty na zalesianie gruntów rolnych) bez jednoczesnego wskazania źródeł ich bezpiecznego finansowania, grożą pogłębieniem nierównowagi w sektorze finansów publicznych w najbliższych latach.

Rada Polityki Pieniężnej wielokrotnie wskazywała, że wysoki deficyt finansów publicznych utrudnia prowadzenie polityki pieniężnej oraz powoduje niewłaściwy układ polityki makroekonomicznej (tzw. policy mix), który m.in. ogranicza tempo wzrostu gospodarczego (popyt inwestycyjny jest wypierany przez popyt sektora finansów publicznych).

VI. Decyzja Rady Polityki Pieniężnej

1. W opinii Rady kwietniowy wzrost wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych nie może być interpretowany jako początek trwałego wzrostowego trendu inflacji.
2. Należy jednak zwrócić uwagę na wzrost większości wskaźników inflacji bazowej, które po raz kolejny ukształtowały się powyżej wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych.

3. Sytuacja w sektorze finansów publicznych wskazuje na niebezpieczeństwo przekroczenia zakładanego poziomu deficytu ekonomicznego.
4. W opinii członków Rady Polityki Pieniężnej w kwietniu br. nie pojawiły się oznaki, by siły wpływające na przyszłe kształtowanie się inflacji uległy wyraźniejszej poprawie w porównaniu z marcem br.
5. W związku z tym, Rada Polityki Pieniężnej postanowiła nie zmieniać parametrów polityki pieniężnej, to znaczy utrzymać stopy procentowe NBP na dotychczasowym poziomie oraz utrzymać neutralne nastawienie w polityce pieniężnej.
6. Rada pragnie podkreślić, że konieczne jest wzmocnienie działań (zwłaszcza w zakresie polityki fiskalnej i strukturalnej) w celu ukształtowania sił wpływających na przyszłą inflację w sposób zapewniający realizację średniookresowego celu inflacyjnego.
7. W świetle ostatnich informacji o próbach zawierania przez producentów porozumień w celu podwyższenia cen swoich produktów oraz o wykorzystywaniu przez podmioty dominującej pozycji na rynku (np. podwyższenie w maju br. opłat za abonament telefoniczny przez Telekomunikację Polską S.A. o 40%), niezbędne jest podjęcie stanowczych działań zapobiegających takim praktykom oraz wyciąganie surowych konsekwencji wobec podmiotów, które w ten sposób próbują zwiększyć swoje zyski.

Następne posiedzenie Rady Polityki Pieniężnej odbędzie się w dniach 26-27 czerwca 2001 roku.